Janusz Przybylski
Profesor sztuk muzycznych

Warszawa dnia 2017-05-10

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pana mgr JUAN GARCIA RODRIGUEZA

pod tytułem

„Rola dyrygenta w realizacji utworów orkiestrowych XX wieku na przykładzie dzieł Pierre Boulez`a „ LE MARTEAU SANS MAITRE", Georga Antheil`a „ BALLET MECANIQUE" (wersja oryginalna) i Cristobal Halftter`a „ ELEGIAS A LA MUERTE DE TRES POETAS ESPANOLES"

napisanej na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie

pod kierownictwem naukowy prof. zw. dr hab. Jana Miłosza Zarzyckiego

Podstawą wydania powyższej opinii jest pismo Dziekana Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie prof. zw. dr hab. Szymona Kawalli oraz uchwała Rady Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina z dnia 27 lutego 2017 roku o wyznaczeniu recenzenta w przewodzie doktorskim Pana mgr Juan Garcia Rodriguez`a (sztuki muzyczne – dyscyplina - dyrygentura symfoniczna)

W ocenie niniejszej rozprawy uwzględniam kryteria i wymogi ustawowe stawiane rozprawom doktorskim (w rozumieniu *Ustawy* z dnia 14 marca 2003 r *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* Art. 4 ust. 5, Art. 11 ust.2, Art. 13 ust.1,3, 5 i 6).

a) - ocena problemu badawczego tematu i zakresu rozprawy
b) - ocena celu pracy i hipotez badawczych
c) - ocena wykorzystanych metod i źródeł informacji
d) - ocena merytoryczna poszczególnych części
e) - ocena formalnej strony rozprawy

I. Charakterystyka recenzowanej pracy

Zasadnicza część rozprawy została zawarta na 255 stronach, obejmuje 13 rozdziałów:

I wstęp,
II rozbudowany do 9 podrozdziałów
III rozbudowany do 12 podrozdziałów
IV rozbudowany do 4 podrozdziałów
V rozbudowany do 5 podrozdziałów
VI rozbudowany do 5 podrozdziałów
VII rozbudowany do 6 podrozdziałów
VIII rozbudowany do 6 podrozdziałów
IX rozbudowany do 2 podrozdziałów
X rozbudowany do 5 podrozdziałów
XI podsumowanie
XII wnioski
XIII bibliografa

Do pracy doktorskiej dołączono dwie płyty. Jedna z zawartością partytur omawianych w treści dysertacji, druga z nagranymi koncertami omawianych utworów: Pierre Boulez`a w wykonaniu Marie-Annick Beliveau (mezzosopran) i ZAHIR ENSEBLE, Cristobala Halffter`a - ORQUESTA SINFONICA CONJUNTA oraz George Antheil`a ZAHIR ENSEMBLE. Wszystkie prezentowane utwory pod dyrekcją Juan Garcia Rodriguez`a.

Dołączona jest również (zgodnie z zaleceniami Ustawy) „Dokumentacja do przewodu doktorskiego mgr Juan Garcia Rodriguez`a"

I. Charakterystyka recenzowanej pracy – uwagi szczegółowe

Wniosek mgr Juan Garcia Rodriguez`a z dnia 28.11.2012 roku składa się z pełnej dokumentacji zgodnej z wymogami i sprawdzonej przez st. specjalistę ds. Awansów Akademickich Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

Mgr Juan Garcia Rodriguez otrzymał gruntowne wykształcenie muzyczne począwszy od Wyższego Konserwatorium „Manuel Castillo"w Sewilli (Fortepian, Teoria Muzyki oraz kierunek Muzyka Kameralna) oraz Uniwersytet „Mozarteum"w Salzburgu na kierunkach Dyrygentura Orkiestralna, Dyrygentura Chóralna i Kompozycja . Po ukończeniu każdego z wymienionych kierunków otrzymał dyplom mgr sztuki.

Ukończył również kształcenie uzupełniające w kursach kompozytorskich w ramach Międzynarodowych Letnich Akademii Mozarteum w Salzburgu w latach 2004, 2005. Podyplomowy kurs dyrygencki (2005) - Uniwersytet w Alcala de Henares w Madrycie, Uniwersytet Complutense w Madrycie - kurs przygotowania pedagogicznego w Instytucie Nauk o Wychowaniu (2004-2005). Kursy analizy i kompozycji w Katedrze Analizy i

Interpretacji Muzycznej „Manuel de Falla" w Kadyksie (2005) oraz w tym samym roku międzynarodowy kurs kompozytorski w Villafranca del Bierzo (Leon-Hiszpania).

Pracował w Salzburger Landestheater w charakterze asystenta dyrygenta chóru, Conservatorio Superior „Manuel Castillo" w Sewilli – Hiszpania (dyrygentura, czytanie partytur, improwizacja, zespoły kameralne w zakresie muzyki współczesnej, orkiestra) i w Opera National de Paris – Francja w charakterze asystenta dyrygenta.

II. Ocena pracy

Całościowy materiał pracy przygotowany z niezwykłą dbałością o każdy szczegół, opracowany zgodnie z zasadą metody naukowej. Dysertacja pisemna logicznie zaplanowana i konsekwentnie prowadzona. Materiały video wysokiej jakości, dają możliwość prześledzenia każdego momentu współpracy dyrygenta z zespołami we wszystkich trzech omawianych w dysertacji pozycjach.

III. Charakterystyka recenzowanej pracy – uwagi szczegółowe

Słowo paradygmat używane w dysertacji przez doktoranta rozumiem jako schemat myślowy konkretnego twórcy – kompozytora, w odniesieniu do konkretnych rozwiązań technicznych i brzmieniowych.
Doskonale wybrane przykłady str.99 Mozart – Don Giovanni, str. 101 – 102 Beethoven Symfonia nr 6 op.68, str.105 Bruckner Symfonia nr 2 a szczególnie str.109 - Beethoven uwertura Leonora III, Georg Friedrich Haas str.119, Gyorgy Ligetti str 120 i str 122, Igor Strawiński - str. 125 i 127, Ives`a str. 132, Henryk Mikołaj Górecki z Koncertu na klawesyn i orkiestrę smyczkową czy Witolda Lutosławskiego.
Ogólnie: prawidłowe i logiczne zaprezentowane zestawienie przykładów potwierdzają tezę Pana Rodrigue zawartą w temacie dysertacji.
W analizie str. 152 partytury **„Le Marteau sans Maitre"** Pierre Boulez`a na podstawie doświadczeń samego kompozytora i własnych prób, doktorant prawidłowo wyjaśnia integralność serializmu kompozytora i ich praktyczne zastosowania w realizacji trudnych fragmentów partytury. Jednocześnie konfrontuje różne wersje tej kompozycji, poczynając od wersji oryginalnej kończąc na wersji zrewidowanej. Co tylko potwierdza używanie hasła paradygmat jako schematu myślowego samego twórcy – kompozytora.
Bardzo precyzyjna i dogłębna analiza każdego taktu potwierdza również skrupulatność dyrygenta Pana Rodriquez`a przygotowującego się do prób i koncertu z orkiestrą.
Należy zauważyć trafnie dobierane cytaty i ich nienadużywanie. Pojawiają się Howard Rosatti, Lukas Foss, Robert Morgan czy wreszcie Elliot Schwarz i Barney Childs z *Contemporary Composers* .

Uważam również, że cenna w niniejszej pracy jest część dotycząca przyszłości zapisu nutowego a szczególnie przykłady partytury Johna Cage`a i Feldmana oraz zapisu graficznego Cordiera i Sylvano Bussottiego.
Prawidłowe są również wnioski doktoranta na temat kontrolowanego aleatoryzmu w partyturach Witolda Lutosławskiego.

W omawianiu kompozycji Goerga Antheil`a wydaje się brak wskazania wpływu tej kompozycji na twórczość Johna Adamsa (City Noir), czy „War Requiem" Benjamina Brittena, choć w przykładach posiłkuje się partyturami Ryszarda Straussa , Albana Berga, Antona Weberna, Gyorgy Ligettiego, Igora Strawińskiego czy Georga Friedricha Haasa. Natomiast słusznym i ważnym, w kontekście omawianej pracy jest wypunktowany fakt bliskiej znajomości kompozytora ze znanymi przedstawicielami kubizmu Ferdynandem Legerem i Dudley`em Murphy, przedstawicielami awangardy francuskiej, malarzem i reżyserem oraz scenografem filmu **„ BALLET MECANIQUE",** którego premiera miała miejsce w Niemczech 24 września 1924 roku.

Z żalem konstatuje, że w Europie Środkowo – Wschodniej nazwisko współczesnego hiszpańskiego kompozytora Cristobala Halffter`a (w przeciwieństwie do Europy Zachodniej) jest tak mało popularne i przez to rzadko pojawia się ono na plakatach koncertów filharmonicznych.
Dlatego tym ważniejsza jest praca Pana Rodiquez`a przybliżająca nie tylko samą postać wybitnego twórcy hiszpańskiego ale co ważniejsze, jest jego jedną ze sztandarowych kompozycji ***ELEGIAS A LA MUERTE DE TRES POETAS ESPANOLES.***
Podkreślam **szczególnie ważna**, albowiem niezwykle precyzyjnie opisuje genezę powstania utworu, ale co zdecydowanie ważniejsze - proponuje planowanie prób i metodologię aleatoryzmu pasaży w kombinacji Bouleza i Lutosławskiego. To jest dobitny przykład doświadczenia dyrygenta, który wart był opracowania w formie pracy naukowej. To, że zdarzyły się przypadki błędów zapisu w języku obcym dla doktoranta (jakim jest język angielski) np.: str. 1 Methodologi a nie Metodologi, str. 117 Polymetrics and Polyrhytmics a nie Polimetrics and Polirytrics, str. 204 quite a nie quiet (osobno a nie cicho), ta sama strona – reeds a nie reed oraz performs a nie performers i w wielu innych miejscach, **nie umniejsza w niczym merytorycznej strony dysertacji.**
Uważam jednak, że można było dołożyć starań ze strony doktoranta aby skonsultować napisaną pracę z lektorem angielskojęzycznym w celu uniknięcia tego typu błędów.

IV. Konkluzja i rekomendacja

Praca - temat wybrany przez doktoranta i jego zakres jest niezwykle istotny dla rozwoju nie tylko młodej generacji dyrygentów. Przez swoją szeroką aktywność artystyczną, różnorodność dyrygowanych utworów różnych kompozytorów i zespołów, Pan Juan Garcia Rodriguez słusznie i konsekwentnie dobrał bibliografie jak również prawidłowo uzasadniał dobór przykładów do wyjaśnienia swoich tez. Wykazał się doskonałą znajomością tematu, profesjonalnie dobierając właściwe tytuły i partytury do prezentowanego tematu „Rola dyrygenta w realizacji utworów orkiestrowych XX wieku". Swoją pracą pisemną przedstawił się jako bardzo dojrzały artysta a przy tym nigdy nie stracił z oczu pointy dysertacji jakim jest rola dyrygenta w realizacji nie tylko partytur XX wieku. Wykazał się przede wszystkim doskonałą swobodą i niezależnością pracy rąk podczas dyrygowania co jest niezwykle ważne dla jasności informacji przekazywanych muzykom orkiestry.

Mgr Juan Garcia Rodriguez opanował wystarczająco wiedzę z zakresu sztuki dyrygenckiej oraz udowodnił umiejętność prowadzenia samodzielnych działań artystycznych a recenzowana praca spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim w świetle *Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. 2003 Nr 65 poz. 595 z późniejszymi zmianami).

Rekomenduję przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr Juan Garcia Rodriguez`a p.t. „Rola dyrygenta w realizacji utworów orkiestrowych XX wieku na przykładzie dzieł Pierre Boulez`a „ LE MARTEAU SANS MAITRE", Georga Antheil`a „ BALLET MECANIQUE" (wersja oryginalna) i Cristobal Halftter`a „ ELEGIAS A LA MUERTE DE TRES POETAS ESPANOLES" napisanej pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Jana Miłosza Zarzyckiego przez Radę Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, oraz wnoszę o dopuszczenie mgr Juan Garcia Rodriguez`a do publicznej obrony recenzowanej dysertacji.

Prof. Janusz Przybylski